

АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗВИТКУ ПИСЬМЕННОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ ДЛЯ НАПИСАННЯ КАЗОК

Анотація. У статті представлена проблема розвитку письменною майстерності вчителів початкової школи. Автором розглядається важливість казки в навчанні та вихованні молодших школярів.

Ключові слова: дидактична казка, початкова школа, ефективне навчання, письменною майстерність, креативний вчитель молодших класів.

Постановка проблеми. Сучасна початкова школа потребує творчих, здібних, винахідливих вчителів, які можуть зацікавити та змотивувати учнів до навчання. На законодавчому рівні необхідність професійної підготовки педагогічних працівників відображена у законах України «Про вищу освіту», в концепції «Нова українська школа». У цих та інших нормативних документах звертається особлива увага на необхідності підготовки нового вчителя як якісного фахівця, який розвиває свої творчі здібності, прагне вдосконалюватися, вивчає нові технології, техніки, методи та прийоми навчання, який зорієнтований на особистість дитини, здатний до розвитку і захисту її інтересів, підходить креативно до процесу навчання учнів.

Одним із способів проявлення вчителями своєї творчості під час підготовки до уроків є написання дидактичних казок. Проте, науковці недостатньо приділяють уваги розвитку письменною майстерності майбутніх вчителів молодших класів. Кожен учитель, який має призвання до своєї роботи, має і творчі здібності, зокрема письменною. Девід Огілві звернув увагу: «Люди, які вміють думати, також вміють і писати. А ті, хто страждає низьким рівнем інтелекту, пишуть такі ж спогади, листи й мови. Уміння добре писати - це не дар від природи. Цьому можна вчитися...» [4]. Саме тому, актуальність цієї проблеми ми спробуємо висвітлити в нашій статті.

Аналіз досліджень з проблеми показує, що тема розвитку письменною майстерності вчителів молодших класів практично не досліджена. Ми спираємося на фундаментальні праці відомих письменників-педагогів, які звертали увагу на мистецтво придумування історій, структурування казок (Д. Родарі, В. Пропп). Значна кількість робіт відомих педагогів присвячена важливості використання казок в навчанні та вихованні дітей (В. Сухомлинський, Я. Коменський, К. Ушинський, С. Русова, М. Монтессорі, Ш. Амонашвілі та ін.). Заслужують на увагу роботи, які розглядають різні поради, методи та прийоми написання історій, казок (В. Барроуз, В. Дісней, М. Веллер, В. Зинсер, М. Маран, Е. Ламотт, Л. Капаччионе, С. Бернацький, А. Куртц, М. Леві, Д. Кемерон, С. Харрісон).

Метою статті є показати важливість розвитку письменницької майстерності вчителів молодших класів для написання казок.

Виклад основного матеріалу. Роль казки в житті дітей необхідно оцінювати правильно. Її вплив на формування особистості дитини вже доведено психологами та педагогами. Казка глибоко проникає в серце та думки дитини, змушує замислитися. В. Сухомлинський у свої працях зазначав: «Казка для маленьких дітей – не просто розповідь про фантастичні події, це – цілий світ, а якому дитина живе, бореться, протиставляє злу свою добру волю» [6, с. 307–308]. Читаючи казку дитина потрапляє у чарівний світ мрій, фантазуючи уявляє, аналізує, розмірковує – таким чином їй простіше та ефективніше запам'ятати навчальний матеріал.

Психічні процеси молодшого шкільного віку мають свої особливості, які необхідно враховувати під час навчання. У дітей цього віку переважає мимовільна увага (яка досить активно розвивається). Діти такого віку можуть тривалий час зосереджувати свою увагу на тих формах роботи, які їм подобаються. Уява в цьому віці є надзвичайно бурхливою, яскравою, некерованою. Відбувається перехід від репродуктивної її форми (простого комбінування уявлень) до творчої (побудови нових образів). Велику роль у розвитку уяви молодших школярів відіграє читання художньої літератури. Художній опис дає дітям можливість уявити собі картину, змальовану автором, перенестись в зображувану ним обстановку, «бачити» і «чути» героїв твору, переживати найрізноманітніші їх почуття. При складанні та аналізі усних оповідань, казок інтенсивно формується творча уява. Зростає швидкість утворення образів фантазії, що проявляється й у різноманітності та насиченості мрій. У процесі фантазії дитина ніби розширює зв'язки з зовнішнім світом. І це дозволяє їй брати участь в широкому колі подій, виявляти власну активність.

Проаналізувавши психічні особливості дітей молодшого шкільного віку, можна сказати, що навчання через казки є сприятливе та необхідне. Саме тому ми зацікавились цією актуальною проблемою щодо розвитку письменницької майстерності вчителів. Було проведено анкетування серед учителів та студентів, зокрема в Чернігівському національному педагогічному університеті імені Т. Шевченка щодо покращення підготовки вчителів. На поставлене питання «Чи складаєте Ви вірші, казки чи історії для учнів початкових класів?» - 25 % учасників відповіли «Так». На питання «Чи знаєте Ви якісь техніки, прийоми чи методи складання казок? Якщо знаєте, напишіть їх назви чи опис» - 95 % учасників відповіли, що не знають, але хотіли б дізнатися. 20% учасників виявили бажання розвивати свою письменницьку майстерність професійно та цілеспрямовано.

Було проаналізовано дослідницьку роботу студентів, визначено, що значна кількість студентів займаються творчою діяльністю самостійно. Багато студентів збирають казки та видають збірники (наприклад, «Математичні забави», «Математична скарбничка»), але дивлячись на високу зацікавленість та мотивацію студентів у тій сфері, виникає необхідність навчити студентів писати свої власні казки [1; 2; 3].

Таким чином, стоїть питання майстерної підготовки вчителів у сфері письменництва. Ми рекомендуємо, перш за все, вчителям початкових класів ознайомитися з методами, прийомами, техніками написання казок. Ми рекомендуємо спочатку вчителям звернути увагу та опрацювати:

1. Картки Проппа (допоможуть швидко придумувати структуру казки, логічно поєднувати її частини).
2. Методи та прийоми придумування історій Джанні Родарі.
3. Технологію розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера (метод фокальних об'єктів, метод синектики).
4. Метод сніжинки Ренді Інгермансона.
5. Метод нарізок Вільяма Барроуза.
6. Метод трьох стільців Уолта Діснея (необхідний для правильного опису почуттів героїв).
7. Вправи з гештальтпсихології («Гарячий стілець», «Тут і тепер», «Дві ролі» та ін.)

Після того, як учитель ознайомився з методами написання казок, прийомами опису почуттів героїв, способами придумування образів та імен героїв, то наступним кроком розвитку письменницької майстерності є етап практичної реалізації. Він передбачає творчу наполегливу письменницьку діяльність, під час якої педагог набирається досвіду, виробляє творчі навички, придумує свій стиль написання казок, робить відкриття у цій сфері. Третій етап передбачає використання казок на уроках в початковій школі для мотивації учнів, вивчення та закріплення навчального матеріалу.

Отже, креативний вчитель, розвиваючи письменницьку майстерність, має власний стиль викладання, який формується під впливом як внутрішніх (попередніх знань, досвіду, професійних якостей), так і зовнішніх факторів (нормативних засад професійної діяльності, необхідності постійного підвищення кваліфікації). Така діяльність покращує не лише протікання психічних процесів самого педагога (збільшення продуктивності мислення, уяви, фантазії, покращення логічного мислення, збільшення обсягу пам'яті), розвиток письменницьких здібностей, а й полегшить та зробить цікавішим шкільне життя молодших школярів.

Висновки. Таким чином, письменницька майстерність вчителів молодших класів є важливою складовою в творчій його діяльності. Підготовлений педагог може писати дидактичні казки для учнів початкових класів з метою того, щоб діти сприймали навчальний матеріал в цікавій та доступній для них формі. Саме дидактична казка - це природний простір для величезного дитячого потенціалу, вона одночасно навчає, виховує, розвиває і навіть лікує.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Захоплююча інформатика: навчально-методичний посібник для другого класу / Гренюк М. А. – Чернігів, 2017. – 29 с.*
2. *Математична скарбничка: Збірник / Т.М. Антип, І.В. Бондарева, Т.А. Бурець, А.О. Колесніченко, М.Ю. Кукса, В.В. Сірик, Н.В. Сиза – Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2014. – 72 с.*
3. *Математичні забави / Упорядник Н. С. Ткаченко – Чернігів, 2015. – 48 с.*

4. *Писательское мастерство – Как научиться писать тексты правильно [Электронный ресурс]. – Режим доступа до джерела : <https://4brain.ru/pismo/>*
5. *Родари, Дж. Грамматика фантазии : введение в искусство придумывания историй / Дж. Родари ; пер. с итал. – 2-е изд. – М. : Прогресс, 1990. – 192 с.*
6. *Сухомлинський В. Вибрані твори в 5 т. / В. Сухомлинський. – К. : Рад. Школа, 1977. – Т. 3. – 659 с.*

Ольга Дешко
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація: У даній статті висвітлюється проблема підготовки майбутнього педагога початкової освіти до творчої діяльності; формування якостей професійної підготовки як творчої особистості, умови і фактори педагогічної майстерності.

Ключові слова: педагогічна творчість, творча особистість, творчий розвиток.

Постановка проблеми. Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти зазначає, що сучасне виховання в Україні має забезпечувати прилучення молоді до світової культури й загальнолюдських цінностей. За своїми формами і методами повинно спиратися на народні традиції, кращі надбання національної та світової педагогіки. Згідно із завданнями, поставленими державою перед школою, стає актуальним введення до виховних систем шкіл сучасних технологій виховного процесу. Поряд з цим виникає потреба у підготовці кваліфікованих кадрах вихователів, оскільки постать вихователя є особливою, а коло обов'язків надзвичайно широким.

Загальновідомо, що формування та розвиток гуманної дитини молодшого шкільного віку залежить від вчителя. Якщо майбутні вчителі початкових класів усвідомлюють важливість завдання формування в учнів ціннісного ставлення до навколишнього світу і самого себе, то їх знання набувають ціннісного значення. Сучасний етап розвитку суспільства зумовлює зростаючу потребу у формуванні творчої особистості вчителя. Реалізація цього завдання покладена на систему освіти, яка сьогодні потребує принципово нових підходів до професійної підготовки вчителя третього тисячоліття, фахівця нової генерації. Національна доктрина розвитку освіти (2002 р.), закони України «Про освіту» (1999 р.), «Про вищу освіту» (2002 р.), Державна програма «Вчитель» (2002 р.) наголошують на необхідності забезпечення суттєвого зростання предметної, методичної та наукової компетентності випускників, підготовки вчителя як високопрофесійного фахівця, спроможного до ефективної професійної діяльності [1].

Аналіз актуальних досліджень. Особливої актуальності набуває проблема якості професійної підготовки вчительських кадрів для початкової